

PRILOŽNOSTI

Glasilo CMEPIUS-a,
Centra RS za mobilnost
in evropske programe
izobraževanja in
usposabljanja

12

november 2012

Opportunitates

Daj mi roko, podaj mi znanje ...

za lepši jutri

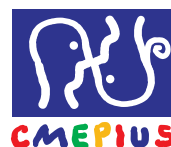
V soju žarometov:
Evropsko leto aktivnega staranja in
medgeneracijske solidarnosti

 Evropsko leto **aktivnega staranja**
in solidarnosti med generacijami 2012

ISSN 1855-2293

Program
Vseživljenjsko
učenje

KAZALO

Beseda uredniškega odbora	3
Uvodniki	4
Spodbuda za starosti prijazno Evropo, <i>Veronika Remišova</i>	4
Evropsko leto aktivnega staranja in medgeneracijske solidarnosti 2012 v Sloveniji, <i>Aleš Kenda</i>	5
Intervju	6
Ambasadorji evropskega leta aktivnega staranja in medgeneracijske solidarnosti v Sloveniji	6
Osrednji tematski dogodek	7
Poročilo s konference Medgeneracijska solidarnost in izobraževanje starejših v skupnosti in Valorizacijska konferenca programa VŽU	7
Predstavljeni primeri dobrih praks	8
Generation 'x' over, LU Radovljica	8
Kompetence v tretjem življenjskem obdobju (CiLL)	9
Znanje za aktivno staranje, LU Jesenice	10
Možnosti izobraževanja za starejše odrasle s podeželja v jugovzhodni Sloveniji, RIC Novo mesto	11
Ostale zgodbe, ki jih ustvarja medgeneracijsko sodelovanje	12
Medgeneracijsko sodelovanje za zmanjšanje funkcionalne nepismenosti	12
Aktivnosti andragoškega centra Slovenije v evropskem letu	14
Medgeneracijsko sodelovanje skozi oko osnovnošolca	15
Od mednarodne mobilnosti učencev do prostovoljnega dela starejših – program Vseživljenjsko učenje	16
Comenius Individualna mobilnost učencev – več kot projekt	16
Grundtvig projekt prostovoljnega dela starejših: Volunteering, Say Yes!	17
Dogajalo se je	18
Napovedujemo	22
Ne prezrite	23

Založnik: CMEPIUS, Center RS za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja
Odgovorna urednica: mag. Marja Medved
Uredniški odbor: Urša Bajželj, Maja Godejša, mag. Andreja Lenc, Sonja Mavsar, Urška Šraj
Postavitev preloma: Studio 3S
Lektorica: Petra Tomše
Tisk: Collegium Graphicum
Naklada: 3200
Naslov uredništva: CMEPIUS, Ob železnici 30a, 1000 Ljubljana
E-pošta: info@cmepius.si
Spletna stran: www.cmepius.si
Telefon: (01) 620 94 50
Faks: (01) 620 94 51

Ta publikacija je natisnjena s pomočjo sredstev Evropske skupnosti in Ministrstva za izobraževanje, znanost, kulturo in šport RS. Vsebinska te publikacije ne izraža stališč Evropske skupnosti, oziroma Ministrstva za izobraževanje, znanost, kulturo in šport RS in jih v ničemer ne zavezuje.

ISSN 1855-2293

Spoštovane bralke, spoštovani bralci!

»Najprej sem si mislil, da to ne more biti zanimivo, ker bom med veliko starejšimi in oni naj bi bili dolgočasni, kot radi pravijo nekateri. Ampak izkazalo se je, da niso dolgočasni, temveč še kako zanimivi. Najbolj všeč mi je bilo, da smo si izmenjevali znanja. Jaz sem jim pomagal pri prevajanju, računalništvu in razumevanju mladih, oni pa meni pri šivanju (sešil sem si srajco, v kateri sem nastopal na modni reviji) ter razumevanju starejših. Moje mnenje je, da bi medgeneracijskega povezovanja moralo biti veliko več, kot ga imamo, saj se mladi od starejših lahko naučimo zelo veliko, samo prisluhniti jim moramo. Ravno tako se starejši od nas lahko naučijo veliko, npr. uporabe novih tehnologij, kot so pametni telefoni, multifunkcijske naprave, TV-komunikatorji, računalniki ...«

Mitja Pintar, mladenič, udeleženec Grundtvig projekta Ljudske Univerze v Radovljici, v katerem so si podali roke mladi in stari, ne bi mogel lepše opisati tematike, ki bo osvetljena v tokratni številki Priložnosti.

Letošnje leto je zaznamovano s projekti, pobudami in aktivnostmi, posvečenimi aktivnemu

staranju in solidarnosti med generacijami. Tako na evropskem kot nacionalnem in regionalnem nivoju so se in se še bodo odvijali dogodki in projekti, ki bodo prepletli generacije, jim dali čas in prostor za medsebojno druženje, razumevanje, spoštovanje in učenje. Tovrstni projekti razblinjajo številne predsodke in stereotipe, marsikateremu posamezniku – mlademu ali staremu – polepšajo dan ali življenje in zato je pomembno, da se jih izpostavi.

V evropskem letu aktivnega staranja in medgeneracijske solidarnosti je v ospredju človek in vse tiste primarne potrebe in vrline, ki jih današnja, vse bolj materialno usmerjena družba pozablja ali postavlja v kot. Razumevanje, medsebojna pomoč, sodelovanje in vzajemno učenje za skupno dobrobit, rast in razvoj, ne samo posameznika, ampak celotne družbe. Edino takšna družba bo namreč kos vsem izzivom današnjega časa in ciljem, ki smo si jih v tem skupnem evropskem prostoru zadali. Za lepši in boljši jutri!

mag. Marja Medved,
v imenu uredniškega odbora

Spodbuda za starosti prijazno Evropo

Evropska unija se nahaja v obdobju občutnega staranja prebivalstva. Danes Evropejci živijo dlje in bolj zdravo kot kadar koli prej. Evropsko prebivalstvo v delovni dobi se je že začelo zmanjševati, medtem ko bo prebivalstvo v starosti nad šestdeset let še naprej naraščalo. Delež ljudi, starih petinšestdeset let in več, naj bi se do leta 2060 povečal s 15 na 30 odstotkov, kar pomeni, da bo do takrat približno ena tretjina prebivalstva EU starejših občanov.

Staranje prebivalstva predstavlja tako izzive kot priložnosti. Povečalo bo pritisk na javni proračun in pokojninske sisteme kot tudi na zaposlovanje na področju socialnih in negovalnih storitev za starejše osebe. Starost se še vedno pogosto povezuje z boleznimi in odvisnostjo od drugih in starejši se lahko počutijo izobčeni iz služb, družine in življenja v skupnosti. Obstaja bojazen, da bi lahko starejše generacije postale pretežko breme za mlajše osebe v delovni dobi in da bi to povzročilo napetosti med generacijami. Ta vidik pa ne upošteva pomembnega dejanskega in potencialnega prispevka, ki ga starejši lahko dajo družbi.

Evropsko leto aktivnega staranja in solidarnosti med generacijami 2012 je namenjeno ozaveščanju o prispevku starejših ljudi k družbi in kot spodbuda snovalcem politike ter povezanim deležnikom na vseh ravneh, da si prizadevajo ustvariti boljše priložnosti za aktivno staranje in krepiti solidarnost med generacijami. Evropsko leto 2012 pod vodstvom Evropske komisije upravlja koalicija več kot 50 evropskih organizacij, ki

vidijo evropsko leto kot priložnost za ukvarjanje s starostno diskriminacijo in demografskimi spremembami na pošten in trajnosten način za vse starostne skupine.

Evropsko leto poleg tega ponuja tudi okvir za zavezo in konkretna dejanja, s čimer bi dali priložnost državam članicam in deležnikom na vseh ravneh, da razvijejo politike in da se posvetijo določenim ciljem, povezanim z aktivnim staranjem, kot so pridružitve programu starosti prijaznim mestom Svetovne zdravstvene organizacije, izboljšanje delovnih pogojev za starejše delavce, pospeševanje prostovoljstva med starejšimi osebami, podpiranje vseživljenjskega učenja za starejše in uvedba koherentnih in holističnih pristopov med vladnimi ravni in med področji politik.

To je tudi edinstvena priložnost za spodbujanje in širjenje najboljših praks v okviru evropskih programov in pobud, kot so projekti Grundtvig, ki podpirajo učenje starejših in prostovoljstvo med starejšim prebivalstvom.

Veronika Remišová,
strateški vodja, Evropska komisija

Program
Vseživljenjsko
učenje

Evropsko leto aktivnega staranja in medgeneracijske solidarnosti 2012 v Sloveniji

Evropska unija se že več let odziva na demografske spremembe. Evropsko leto aktivnega staranja in medgeneracijske solidarnosti 2012 predstavlja eno od aktivnosti EU in držav članic pri tovrstnem odzivanju, katerega namen je ustvarjanje starosti prijazne Evrope ob istočasnem upoštevanju interesov in potreb tudi drugih generacij. Vlada RS je tako konec leta 2011 zadolžila Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve za prevzem ključne vloge pri obeleževanju evropskega leta aktivnega staranja in medgeneracijske solidarnosti 2012 v Sloveniji.

Kaj pomenita aktivno staranje in medgeneracijska solidarnost za posameznike? Treba je živeti bolj zdravo in bolj aktivno, biti dlje časa delovno aktiven, biti socialno vključen, ukvarjati se s prostovoljstvom, predvsem pa sodelovati in biti solidaren z drugimi generacijami.

Obeleževanje evropskega leta 2012 kot leta aktivnega staranja in medgeneracijske solidarnosti pomeni za vse ključne dejavnike v Sloveniji, tako za predstavnike politike, vlade, stroke, socialnih partnerjev, lokalnega okolja, nevladnih organizacij in civilne družbe ... pomembno obvezo in spodbudo pri odzivanju na demografske spremembe. V Sloveniji smo še posebno veseli, da naslov evropskega leta vključuje tudi medgeneracijski vidik. Poleg vsebinske utemeljenosti

Evropsko leto **aktivnega staranja**
in **solidarnosti med generacijami 2012**

pomeni ta odločitev tudi svojevrstno priznanje Sloveniji. Predlog, da bo evropsko leto 2012 posvečeno ne samo aktivnemu staranju, ampak tudi medgeneracijski solidarnosti, je namreč eden od zaključkov mednarodne konference Medgeneracijska solidarnost za družbo solidarnosti in socialne povezanosti, ki jo je organizirala Slovenija v sodelovanju z Evropsko komisijo in nevladnimi organizacijami v času svojega predsedovanja Svetu EU v aprilu leta 2008.

Evropsko leto 2012 je tako v Sloveniji lepa priložnost in spodbuda vsem deležnikom, ki se jih demografske spremembe kakor koli dotikajo. To je čas za predstavitev novih idej, za iskanje inovativnih rešitev, za povezovanje ter za seznanjanje s primeri dobre prakse tako iz Slovenije kakor tudi od drugod. To je leto priložnost tako za lokalni in nacionalni nivo, za predstavnike nevladnih organizacij, za socialne partnerje in vse druge, da predstavijo svoje odzive na demografske spremembe. V letu 2012 je po Sloveniji mnogo dogodkov v počastitev tega leta, posebej pa bi izpostavil naslednje dogodke, ki so že

bili ali še bodo posvečeni tej temi: prostovoljstvo kot sestavni del aktivnega staranja in solidarnosti med generacijami, aktivnosti na področju zaposlovanja in ohranjanja delovne aktivnosti, aktivno staranje in medgeneracijska solidarnost na lokalnem nivoju, skrb za dolgotrajno bolne in invalidne posameznike, spodbujanje neodvisnega življenja doma, sodelovanje, soodvisnost in solidarnost med generacijami, vloga vzgoje, izobraževanja in kulture ter informacijska družba in aktivno staranje.

V letošnjem letu pogosto slišimo o vplivu krize na življenje posameznika ter celotne družbe ter posredno tudi na ideje evropskega leta 2012. Dejstvo je, da so demografski izzivi realnost, s katero se mora družba soočiti in nanjo odzvati. Menim, da bi bila lahko ravno kriza dodatna spodbuda pri iskanju rešitev na tem področju, zlasti še inovativnih.

Aleš Kenda,

Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve

Ambasadorji evropskega leta aktivnega staranja in medgeneracijske solidarnosti v Sloveniji

Ivo Daneu, Peter Florjančič, dr. Mateja Kožuh Novak, Neža Maurer, Vlasta Nussdorfer, Mito Trefalt in Rok Trkaj so slovenski ambasadorji letošnjega evropskega leta, posvečenega aktivnemu staranju in medgeneracijski solidarnosti. K pripravi tokratne številke Priložnosti smo povabili Vlasto Nussdorfer in Roka Trkaja. Z nami sta delila svoje izkušnje in naloge v letošnjem letu.

1. Na kakšen način ste/boste promovirali evropsko leto?

Vlasta: »Trudim se in se še bom, da bi osveščala ljudi vseh generacij o sodelovanju, starejši generaciji pa sporočala, da ima vsako življenjsko obdobje poleg slabosti tudi prednosti, ki jih velja videti in izkoristiti. Starejši imajo izkušnje in modrost, ki jo lahko prenašajo na mlajše generacije, prav tako pa si ne smejo dovoliti nasilja, ki ga običajno ravno ti ljudje najtežje prijavijo. Vsaka preventiva je tu boljša od kurative.«

Rok: »Potrudil se bom po najboljših močeh, da promoviram pesem Sam in z njo medgeneracijsko problematiko. Poleg tega pa ... ko me starejši prosijo za pomoč, bom seveda pomagal in tudi samoiniciativno povprašal starejše, če potrebujejo pomoč.«

2. Kaj ste se iz tega naučili tudi sami?

Rok: »To se mi zdi, da je naravna zdrava pamet in vzgoja, tako da hvala genom in staršem ter okolici za vzgojo.

Vlasta: »Začela sem razmišljati o tem, kako čas neusmiljeno beži in kako smo vsi vsak dan starejši. Prav to bi rada sporočila mladi generaciji, ki včasih s svojo pametjo, nastopom in celo prepotnostjo kaže moč in vpliv. Meni, da bo vsemu kos, predvsem pa, da bo večno mlada.«

3. Kako gojite medgeneracijski dialog v vsakdanjem življenju?

Vlasta: »Zahajam med ljudi vseh generacij. Zlasti na predavanjih in predstavitev knjig, ko se srečujejo ljudje, ki so še aktivni, in tisti, ki že uživajo sadove svojega dela. Poskušam jih nagovoriti in jim sporočiti, kako pomembni so solidarnost, pomoč in razumevanje. Težave opažam zlasti na relaciji otroci-starši. Pri razvezanih starših, stikih z otroki, tudi stikih teh s starimi starši, pa tudi med snahami in taščami, ki nekako že pregovorno težko shajajo.«

Rok: »Ker starih staršev več nimam, je to bolj težko, se pa spominim na starejše, grem nastopat v dom za ostarele in jim pomagam, ko jih vidim zunaj.«

4. Ali bi želeli posebej izpostaviti kakšen dogodek v okviru leta?

Vlasta: »Pisala sem v vse slovenske domove za starejše občane, ker bi rada izvedela za tiste ljudi, ki so tako osamljeni, da nimajo nikogar oz. jih nihče od sorodnikov ali prijateljev ne obiskuje. Takim ljudem bi se veljalo posvetiti, jim nameniti kakšno pozdravno razglednico, jih kdaj obiskati s šopkom rož. Vesela bom, če nam bo v okviru odprtja posebnih prostorov Belega obroča Slovenije na Mestni občini Velenje uspelo jeseni obiskati tamkajšnje domove, ne le v Velenju, pač pa tudi v sosednjih občinah, pripraviti predavanja, morda delavnice in kakšne dogodke za najstarejše. Če bi tja pripeljali še otroke iz vrtcev in šol, bi bil to še večji uspeh.«

Rok: »Blok Party 3, zabavo med bloki, kjer smo se mlajši in starejši skupaj družili in se zabavali od jutra do večera.«

5. Se vam zdi pobuda evropskega leta dobrodošla?

Rok: »Je dobra, četudi sem malo razočaran, da se tudi pri pomoči starejšim dogajajo različne struje, ki gledajo na druge faktorje kot na pomoč ostarelim in pomoči potrebnim.«

Vlasta: »Čeprav vsi vemo, da se je tem temam treba posvečati in jih ne smemo zanemarjati, je prav, da imamo praznike, tedne in leta, ki so namenjeni določenim tematikam. Tako se nekateri vsaj na tisti dan, v tistem tednu ali letu spomnijo na stvari, ki jih še posebej izpostavljamo. Evropsko leto medgeneracijske solidarnosti in aktivnega staranja je tako treba dobro izkoristiti in v njem narediti čim več. Ambasadorji smo lahko pobudniki ali del teh aktivnosti. Vsekakor je treba združiti vse dobro misleče ljudi, polne idej, volje in želja narediti nekaj več. In ravno 'več' nas bo ločilo od povprečja.«

Medgeneracijska solidarnost in izobraževanje starejših v skupnosti in Valorizacijska konferenca programa Vseživljenjsko učenje 19.–21. september 2012, Ljubljana, Slovenija

V evropskem letu aktivnega staranja in medgeneracijske solidarnosti Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, **Oddelek za pedagogiko in andragogiko**, v sodelovanju s **CMEPIUS-om** in pod okriljem organizacije **ESREA** (Evropsko združenje za raziskovanje izobraževanja odraslih) organizira mednarodno znanstveno konferenco z naslovom **Medgeneracijska solidarnost in izobraževanje starejših v skupnosti (Intergenerational solidarity and education of older adults in community)**. Gre za konferenco v okviru Omrežja za učenje in izobraževanje starejših odraslih (**ELOA** – Education and Learning of Older Adults), katere namen je predstavitev in soočenje ključnih raziskovalnih spoznanj na področju izobraževanja starejših ljudi v Evropi, povezovanje evropskih raziskovalcev v razpravi o možnostih, ki jih ponujata medgeneracijsko izobraževanje in izobraževanje starejših za povečanje družbene solidarnosti in zmanjševanje družbene izključenosti različnih skupin in posameznikov v skupnosti, hkrati pa tudi zagotavljanje vzajemne evropske raziskovalne baze za področje izobraževanja starejših ljudi.

Na konferenci želimo spodbuditi razpravo na temo evropskega leta in poleg znanstvenih prispevkov predstaviti tudi delo projektov na temo dejavnega staranja in medgeneracijske solidarnosti ter uporabnost in trajnost rezultatov. Soočiti želimo mnenja nekdanjih, sedanjih in prihodnjih prijaviteljev programa VŽU, predstavnike politike, organizacij s področja izobraževanja odraslih in drugih deležnikov.

Konference se udeležuje petdeset raziskovalcev iz vse Evrope, ki se ukvarjajo z raziskovanjem medgeneracijskega izobraževanja in izobraževanja starejših ljudi za boljšo medgeneracijsko solidarnost in so zaposleni na različnih evropskih univerzah in raziskovalnih inštitutih, poleg tega pa tudi petdeset slovenskih strokovnjakov (tako teoretikov kot praktikov), ki se ukvarjajo z izobraževanjem starejših.

Zaradi demografskih, socialnih, kulturnih in ekonomskih sprememb se razprave o staranju prebivalstva v Evropi izredno krepijo, spreminjajo pa se tudi nacionalne, evropske in svetovne politike soočanja z novimi demografskimi razmerami. Slovenijo lahko opredelimo kot staro družbo, saj je delež starejšega prebivalstva (65 in več) že presegel 15 odstotkov celotnega prebivalstva. V starajoči se družbi, ki jo poleg perečih gospodarskih težav zaznamujejo tudi konflikti med generacijami in družbenimi skupinami, je izobraževanje pomemben dejavnik spodbujanja družbenih sprememb in vzpostavljanja medgeneracijske solidarnosti. Na konferenci poudarjamo, da je medgeneracijsko izobraževanje in izobraževanje starejših ljudi možnost za 'oživljanje skupnosti', saj vpliva na prenašanje novih idej v prakso, gradi mostove med ljudmi v razdeljenih skupnostih in pomaga okrepiti pogosto okrnjeno solidarnost, vpliva na boljše razumevanje stališč drugih ljudi,

premaguje osamljenost in odtujenost, hkrati pa ustvarja pogoje za praktično učenje veščin, ki spodbujajo večje možnosti za prostovoljstvo in zaposlovanje vseh generacij. Zato iščemo rešitve v raziskovanju medgeneracijskega učenja in sodelovanja, ki izhajata iz skupnih potreb in interesov pripadnikov skupnosti, kot so npr.: skupna tradicija, kulturna dediščina, skupna identiteta, pripadnost in zvestoba kraju, socialne vezi v sosedi ali kraju, solidarnostna pomoč, prizadevanje za skupno politično moč, skupno delovanje za spremembe itd. Učne dejavnosti v medgeneracijskih programih, formalne ali neformalne narave, povezujejo različne generacije ter krepijo socialna omrežja starejših.

Sabina Jelenc Krašovec,
UL, Filozofska fakulteta,
in Andreja Lenc,
CMEPIUS

Generation 'x' over

Na Ljudski univerzi Radovljica smo v okviru programa Grundtvig Učna partnerstva s partnerji iz Belgije, s Portugalske in z Madžarske osnovali projekt z naslovom Generation 'x' over. Vanj smo vključili udeležence, stare nad petdeset let, in v medgeneracijski izmenjavi poizkušali vzpostaviti most med njimi in mlajšo populacijo, z namenom razbiti stereotipe o posamezni generaciji. Prek različnih kreativnih, umetniških in računalniških delavnic, ki so obravnavale aktualne teme (glasba, moda in socialno življenje, tehnologija in komuniciranje), so se mladi povezali s starejšimi in se drug od drugega učili na zabaven način.

Na Ljudski univerzi Radovljica so potekale brezplačne delavnice digitalne fotografije, retorike, medijev in kreativnega pisanja ter reciklirane mode. V posameznih delavnicah je sodelovalo petinsedemdeset navdušenih udeležencev in za mobilnosti je bilo treba izžrebat kandidata, saj so vsi želeli potovati.

V dveh letih smo odšli na tri obiske k našim partnerjem. Udeleženci so imeli priložnost brezplačno potovati, se zabavati ter se naučiti nekaj novega o ljudeh drugih evropskih držav in različnih generacijah. Ugotovili smo, da ni velikih posebnosti med nami in drugimi, kljub razlikam pa se lahko odlično razumemo in imamo podobne interese.

Izkušnje ustvarjanja, potovanja, druženja s tujimi vrstniki in mladimi ter občutek pomembnosti in uspeha so bili neprecenljivi za vse udeležence.

Nekateri udeleženci so bili pred projektom prepričani, da so že vse doživeli, med projektom in po njem pa so presenečeni spoznali, koliko novih stvari lahko še doživijo in kaj vse se je še možno naučiti. Bali so se, da ne bodo zmogli komunicirati v angleškem jeziku, da ne bodo ničesar razumeli ... veselili so se, ko jim je to uspelo. Nekateri so znanje jezika zelo nadgradili. Spoznali so, da so še vedno zelo ustvarjalni in polni idej. Odkrili so nove možnosti, kar nekaj se jih je prijavilo na Grundtvig delavnice in samostojno odpotovalo v tujino.

»Za nas, udeležence, je bilo sodelovanje v projektu izjemna izkušnja in verjamem, da tudi dobra osnova za projekte, ki bodo še sledili.«

Vojko Kučina

Med obiskom v Sloveniji smo izvedli modno revijo iz predelanih oblačil in udeleženci so bili nadvse ponosni sami nase, da so stopali po modni brvi skupaj z mladimi osipniki iz programa Projektno učenje za mlajše odrasle (PUM). Portugalska udeleženka je še dolgo po prihodu domov razlagala, koliko ji je pomenilo, da je bila del modne revije. Stik z mladostniki z manj priložnosti je bil zelo pristen, vzpostavili so zelo topel in spoštljiv medsebojni odnos, mladi so bili zaletavi in polni energije, starejši pa umirjeni in potrpežljivi. Ena od udeleženk se je še posebej povezala s 'pumovci' in se v program enkrat tedensko vključila kot prostovoljka, udeleženec projektnega učenja pa je letos sodeloval kot asistent pri računalniškem opismenjevanju odraslih. Modna revija je zelo odmevala v lokalnem okolju, saj se je udeležilo okoli dvesto ljudi.

Udeleženci so po končanih mobilnostih ostali prijatelji, izmenjali so si elektronske naslove, nekateri so v Sloveniji ostali kot gostje naših udeležencev ali so zagotovili, da se kot turisti vrnejo

»Vedno sem si predstavljala, da bom, ko se bom upokojila, veliko potovala, nikoli pa si nisem mislila, da se bom v teh letih še toliko naučila, toliko novega doživela, pridobila tako veliko izkušenj.«

Marija Urankar

naslednje leto. Kot rezultat projekta je, poleg nepozabnih dogodivščin, novih poznanstev, izmenjanih dragocenih izkušenj, nastala tudi **spletna stran**, kjer so vidni dosežki udeležencev.

Tovrstni projekti so odlična priložnost za medgeneracijsko povezovanje, saj imamo na voljo prostor in čas, ko se mladi in starejši lahko družijo v ustvarjanju, pogovorih in izmenjavi izkušenj. Potreben bi bil medgeneracijski center s številnimi dejavnostmi, ki bi povezoval mlajšo in starejšo populacijo, ter visoko motivirani ljudje, polni idej, ki bi ga vodili.

Ljudska univerza Radovljica se sicer že od leta 2000 vključuje v mednarodne projekte, vendar večinoma v projekte za mlade z manj priložnostmi. Grundtvig nam je prinesel prvo izkušnjo mednarodnega sodelovanja s starejšimi. Nismo se zavedali, da je med starejšo populacijo tako velik interes za sodelovanje v mednarodnih projektih in predvsem za učenje. Uspeh projekta učnih partnerstev Grundtvig je potrditev, da delamo v pravo smer. Odziv v lokalni skupnosti je bil velik in tudi Občina Radovljica se je aktivno vključila. Posamezniki so se opogumili in se po izkušnji s tega projekta prijavili tudi na delavnice Grundtvig. Kot organizacija smo se seznanili tudi z drugimi akcijami v okviru programa Grundtvig in že pridno razširjamo dejavnost na tem področju. Vsekakor pa je za nas neprecenljivo zadovoljstvo ljudi, ki so prek tega projekta dobili možnost brezplačnega izobraževanja in sodelovanja v mednarodnem okviru. Zanje so učinki projekta neizmerljivi, saj imajo močan vpliv – ne le v smislu učenja in sodelovanja, temveč tudi na ustvarjanje sprememb v njih samih.

Jasmina Šubic,
Ljudska univerza Radovljica

Kompetence v tretjem življenjskem obdobju (CiLL)

Projektna skupina in naloge

CiLL je raziskava, ki poteka vzporedno z nemško raziskavo **Programa za mednarodno ocenjevanje kompetenc odraslih (PIAAC)** v sodelovanju z univerzo Ludwig-Maximilian v Münchnu DIE (Nemški inštitut za izobraževanje odraslih) oziroma z Univerzo v Münchnu (LMU). Raziskavo financira nemško Zvezno Ministrstvo za izobraževanje in raziskovanje (BMBF).

Projekt vključuje dvainštirideset študij v zvezi s starejšimi odraslimi v Nemčiji (od 66. do 80. leta), sekundarno analizo obstoječih kvantitativnih podatkov ter primerjavo rezultatov z dodatnim vzorcem starejših odraslih (od 66. do 80. leta). Pri tem so bili uporabljeni anketni vprašalniki programa za mednarodno ocenjevanje kompetenc odraslih (PIAAC).

Študije primerov

Namen primerjalnih študij v okviru CiLL je po eni strani omogočiti vpogled in kategorizirati življenje starejših oseb (gospodinjstvo, sorodniki, zdravje, okolje itd.), po drugi strani pa ugotoviti sposobnosti, potrebne za obvladovanje vsakodnevnih opravil. Študije primerov dajejo obsežen in podroben pregled ciljne starostne skupine, ki vključuje tudi spol, stopnjo izobrazbe (nižja – srednja – visoka), zakonski stan (samski/poročeni/partnerska skupnost) in zaposlitev (aktivni ali upokojeni).

Sekundarna analiza

Sekundarna analiza sloni na podatkih, ki jih je leta 2007 pridobila skupina raziskovalcev LMU pod vodstvom Rudolfa Toppelta in Bernharda Schmidt-Hertha v raziskavi, povezani z Anketo o izobraževanju odraslih (Adult Education Survey – AES). Ciljna skupina so bili ljudje med 45. in 80. letom starosti. Sekundarna analiza teh podatkov je bila osredotočena na dnevna opravila, načine spoprijemanja s stresom in učne strategije pri starostni skupini od 66. do 80. let.

Primerjava rezultatov (ob uporabi anketnih vprašalnikov PIAAC)

CiLL uporablja raziskovalne instrumente nemškega PIAAC in tako izvaja raziskavo na državni ravni, ciljna skupina je starostna skupina od 66. do 80. let. Vzorčenje, izvedba in spremljanje izvajanja ankete tega dodatnega vzorca slonijo na istih temeljih kot nemški vzorec PIAAC. Zato glavni raziskovalci te razširjene študije vključujejo iste podizvajalce in organizacije, ki so sodelovali v prvotni študiji PIAAC. Analiza podatkov bo temeljila na N = 200 za študijo področja in na N = 1.300 primerov za glavno študijo. Analiza podatkov glavne študije je predvidena v prvi polovici leta 2013.

Raziskovalna vprašanja

Projekt CiLL postavlja naslednja glavna vprašanja:

- Katere kompetence v domenah 'pismenost', 'numerične sposobnosti' in 'reševanje težav' pridejo v poštev za ljudi v starosti med 66. in 80. letom?
- Katere so razlike v kompetenčnih profilih starejših odraslih v primerjavi z mlajšimi starostnimi skupinami?
- V kakšnem obsegu starejši odrasli uporabljajo svoje kompetence v vsakodnevem življenju?
- Kako se kompetenčni profili starejših odraslih razlikujejo glede na socialno-demografske karakteristike, pristope in samopodobo?
- Kakšna je vloga izobraževanja odraslih pri oblikovanju specifičnih kompetenčnih profilov?
- Kakšna je povezanost med aktivnim življenjem in stopnjo kompetenc, ki so specifične za posamezno domeno?
- Katere kompetence so nujne za spoprijemanje z dnevnimi opravili?
- Katere vrste učnih priložnosti so na voljo v kontekstu dnevnih opravil?

Prvi rezultati

Kulturno, zgodovinsko in socialno ozadje vpliva

na učenje in razvoj kompetenc v vseh življenjskih obdobjih, kar velja tudi za višjo starost. Ta medsebojna povezanost ostaja tudi pri starejših odraslih, saj nimajo močnega vpliva le na pristope in navade, povezane z učenjem, temveč skupaj z biografskimi izkušnjami tvorijo tudi posameznikovo samopodobo in podobo staranja. Po eni strani obe spremenljivki delujeta skupaj, po drugi pa vplivata na učno vedenje in razvoj kompetenc. Kot povzetek bistvenega sporočila tega prispevka bi lahko navedli, da so učni interesi proizvod objektivnih življenjskih pogojev in subjektivnega dožemanja lastnega napredka. Kljub temu pa pomen individualnih dožemanj življenjskih pogojev ne more zmanjšati pomembnosti socialne nepravilnosti in neenakosti, ki sta očitni v vseh življenjskih obdobjih (prim. Blossfeld, Rossbach in von Maurice, 2011).

Prednosti

Rezultati projekta lahko posredujejo nove vpoglede glede potenciala storilnosti in učenja znotraj starejše populacije kot tudi glede pomembnosti učenja za to starostno skupino nasploh. Graditi bi bilo treba zavedanje o spreminjajočih se konceptih in znanju skozi celotno življenjsko dobo ter skozi izobraževalno-biografsko analizo širiti znanje o učenju v starejših letih. Navsezadnje pa gre pričakovati, da bodo rezultati projekta razkrili pomembne smernice za določanje in interpretacijo kompetenc starejših odraslih.

Kontakt:

dr. Jens Friebe

Nemški inštitut za izobraževanje odraslih (op. prev.: German Institute for Adult Education) friebe@die-bonn.de

prof. dr. Bernhard Schmidt-Hertha,
Univerza v Tübingenu

Znanje za aktivno staranje

S projektom Leonardo da Vinci mobilnosti Znanje za aktivno staranje smo želeli pridobiti vpogled v različne pobude, dejavnosti in pristope na področju vseživljenjskega učenja za starejše v Londonu oziroma Veliki Britaniji. V enotedenskem programu mobilnosti, ki je potekala v oktobru 2011, je trinajst udeležencev pridobivalo znanja in praktične izkušnje na področju neformalnega učenja in izobraževanja starejših.

Mobilnosti so se udeležili mentorji programa Univerze za 3. življenjsko obdobje in strokovni delavci, ki se ukvarjajo s svetovanjem in informiranjem starejših na področju izobraževanja ali pripravljajo in organizirajo izobraževalne programe za starejše na Ljudski univerzi Jesenice in RIC Novo mesto.

Na mobilnosti so udeleženci pridobili znanja in spretnosti s področij: načrtovanja, razvoja in implementacije različnih oblik vseživljenjskega učenja za starejše odrasle; motiviranja starejših za vključevanje v izobraževanje; svetovanja starejšim pred vključitvijo; metod poučevanja starejših ter aktualnih vsebin programov za starejše. Navedena znanja in spretnosti so neposredno povezani s področjem dela udeležencev, ki jih lahko uporabljajo pri svojem vsakdanjem delu.

Znanja so bila podana tako, da so bila predstavljena tako teoretična izhodišča posameznega elementa kot tudi praktični primeri izvedbe v praksi izobraževanja starejših. Uporabljeni so bili

Dragon Hall – učna ura solo petja za starejše. Foto: arhiv LU Jesenice

ustrezni pristopi, ki so spodbujali udeležence k aktivnemu sodelovanju, tmskemu delu in konstruktivni razpravi. Udeleženci so obnovili osnove izobraževanja odraslih, kot so notranji in zunanji motivi in ovire za vključevanje odraslih v izobraževanje, karakteristike ciljne skupine starejših ter metode dela s starejšimi.

Mentorji so spoznali britanski izobraževalni sistem, raznolikost učnih okolij in britanski odnos do izobraževanja starejših. Spoznali so primere dobre prakse, predvsem oblike oziroma metode dela, s katerimi lahko starejše motivirajo za vključitev v proces učenja in jih tam tudi obdržijo. Kot primer naj omenim tako imenovano Drevo uče-

nja (**The Tree of Learning**), s katerim pred vključitvijo prepoznavamo udeleženceva pričakovanja, potrebe in ovire ter ugotavljamo stopnjo motivacije. Med samim procesom učenja pa z njim sprti evalviramo dosežke udeleženca in s tem dvigujemo njegovo motivacijo za nadaljevanje učenja.

Razprave na delavnicah so osvetlile in nadgradile pogled udeležencev na organizacijo učenja starejših, okolje in čas učenja ter cilje starejših v procesu učenja. Prav tako so udeleženci podrobno spoznali številna orodja, ki jih lahko prenesejo v lastno delovno okolje in s tem izboljšajo proces učenja starejših. Pri tem bi še zlasti izpostavila orodje, ki omogoča prepoznavanje in evidentiranje napredka in dosežkov odraslih v neformalnih programih, ki niso javno veljavni in nimajo formalno predpisanih standardov znanj.

Projekt je obema vključenima organizacijama prinesel trajne rezultate, saj udeleženci pridobljena znanja in izkušnje že s pridom uporabljajo predvsem pri organizaciji in izvedbi dejavnosti Univerze za 3. življenjsko obdobje, ki delujeta v obeh organizacijah. Udeleženci mobilnosti tako lahko na primer vsebine in metode izvedbe posameznih aktivnosti Univerze za 3. življenjsko obdobje načrtujejo na podlagi predhodno pridobljenih podatkov o pričakovanih in potrebah starejših, pridobljenih s pomočjo Drevesa učenja.

mag. Maja Radinovič Hajdič,
Ljudska univerza Jesenice

Možnosti izobraževanja za starejše odrasle s podeželja v jugovzhodni Sloveniji

Glavne možnosti izobraževanja za starejše odrasle v JV Sloveniji ponujajo univerze za tretje življenjsko obdobje, ki delujejo pod okriljem tamkajšnjih ljudskih univerz: Centra za izobraževanje in kulturo (CIK) Trebnje, Ljudske univerze Kočevje, Razvojno izobraževalnega centra Novo mesto, Zavoda za izobraževanje in kulturo Črnomelj. S pomočjo raziskave o vseživljenjskem učenju in izobraževanju med starejšimi odraslimi iz ruralnega okolja smo leta 2010 zbrali podatke o zanje primerni izobraževalni ponudbi. Uporabili smo kombinacijo dveh metodoloških pristopov: anonimni anketni vprašalnik na vzorcu starejših odraslih s podeželja in polstrukturirani individualni intervjuji z vsemi štirimi vodji univerz za tretje življenjsko obdobje pri ljudskih univerzah v tej regiji.

V raziskavo je bilo vključenih 119 starejših odraslih, ki so bili člani ene izmed univerz za tretje življenjsko obdobje in so živeli izven mesta sedeža univerze v jugovzhodni regiji Slovenije. Na anketni vprašalnik je odgovorilo 56,67 % vseh članov iz okoliških krajev. Več kot polovica (58 %) je bilo starih do 64 let, 42 % anketiranih je bilo starih nad 65 let. Med anketiranimi člani univerz za tretje življenjsko obdobje je bilo 79,3 % žensk in 20,7 % moških. Največ anketiranih starejših odraslih je imelo dokončano srednjo šolo (42 %), sledili so tisti s poklicno (23,5 %) in osnovno šolo (14,3 %) ter nazadnje še z višjo šolo (8,4 %) in visoko ali univerzitetno izobrazbo (7,6 %). Le 4,2 % je bilo takšnih brez dokončane osnovne šole.

Predstavljamo nekatere izsledke raziskave:

- Starejši odrasli kot enega izmed odločilnih vplivov za vključitev v izobraževanje navajajo programsko ponudbo (s povprečno oceno 3,7). Še nekoliko pomembnejša sta s povprečno oceno 3,76 dejavnika: način prenašanja znanja (predavatelj, metode, pripomočki) in informiranost o programih in pomoč pri njihovi izbiri.
- Ponudbo univerz za tretje življenjsko obdobje anketiranci ocenjujejo kot neustrezno, z izjemo zelo visokih ocen anketiranih članov iz CIK-a. 95,7 % anketirancev iz CIK-a se je strinjalo, da ponudba univerze ustreza njihovim potrebam in interesom, pri članih drugih treh univerz je bil odstotek bistveno nižji (pod 40 %). Direktorica CIK Trebnje je za vključitev v izobraževanje članov izpostavila potrebo po druženju in pri-

padnosti. To lahko povežemo z nizko izobrazbeno strukturo članov te univerze, saj je kar 43,5 % anketirancev z (ne)dokončano osnovno šolo, medtem ko se ta delež v preostalih treh univerzah giblje med 8 % in 15,2 %. Pozitivno mnenje večine članov univerze CIK Trebnje o ustreznosti ponudbe univerze lahko utemeljimo z drugačnimi izobraževalnimi potrebami (ne toliko kognitivnimi) v primerjavi s člani ostalih univerz.

- Dve tretjini anketiranih ocenjuje, da imajo možnost vplivanja na vsebine in izvedbe programov. Podatki kažejo, da te možnosti izkoriščajo v (pre)majhni meri, saj predloge podaja zgolj dobra polovica anketiranih (o vsebinah programov v povprečju 66,08 % članov; o izvedbi pa 57,18 % članov). Vsebinske predloge popolnoma upoštevajo in realizirajo v ZIK Črnomelj in RIC Novo mesto (sicer možnost vplivanja na vsebine izkoriščajo starejši odrasli v nekoliko manjši meri; v 50–60 %), medtem ko v CIK Trebnje in LU Kočevje člani podajo več predlogov (okrog 70 %), vendar le-ti niso v celoti upoštevani (nekoliko manj kot v 60 %).

- Člani (pre)malo sodelujejo pri oblikovanju programske ponudbe kot tudi pri prostovoljnem vključevanju v delovanje univerz za tretje življenjsko obdobje.
- Brezplačnost je pomemben dejavnik za vključitev starejših odraslih v izobraževanje, ponudba univerz za tretje življenjsko obdobje pa je tako v veliki meri odvisna od pridobljenih finančnih sredstev prek razpisov.
- Finančni viri in razpisni pogoji ljudskim univerzam ne dopuščajo, da bi se v večji meri odzivale na izražene potrebe starejših odraslih, prav tako ne morejo zagotavljati stalnosti ponudbe na podeželju.

Ključni akterji za izboljšanje izobraževalnih možnosti so torej starejši odrasli sami (z bolj aktivno vlogo), izobraževalne institucije (s prepoznavanjem resničnih potreb te heterogene ciljne skupine in z oblikovanjem ustreznih programov) ter na makro nivoju država s financiranjem kot tudi sistemsko ureditvijo tega področja.

mag. Gabi Ogulin Počrvina,
Razvojno izobraževalni center Novo mesto

Četrtno srečanje članov univerze za tretje življenjsko obdobje pri RIC Novo mesto

Medgeneracijsko sodelovanje za zmanjšanje funkcionalne nepismenosti

V letu 2011 je stekel Comenius Regio projekt, v katerem sodelujemo z Osnovno šolo Ormož, Centrom starejših občanov (CSO) in Knjižnico Franca Ksavra Meška Ormož. Mednarodni partner je norveška Občina Kvinnherad, njene sorodne ustanove ter njihov Center za prostovoljce.

Cilji projekta so izboljšanje pismenosti, dvig podjetniškega duha, prostovoljstva in ohranjanje kulturne dediščine med mladimi. Projektno delo ne povezuje le dveh lokalnih skupnosti, temveč tudi tri generacije: starejše, odrasle in otroke.

Izvedli smo mednarodno raziskavo o funkcionalni pismenosti. V okviru projekta smo ugotovili, da na Norveškem starejši in otroci niso povezani, ravno tako je institucionalna povezava šibka, zato jim Ormož predstavlja primer dobre prakse. Na Norveškem smo s svojim načinom dela postali zelo odmevni.

V okviru projekta smo skupaj zasadili zeliščni vrt, pripravili bomo koledar za leto 2013 in e-knjigo z recepti (z ribami na norveški strani in z zelišči v Sloveniji), skupaj se bomo pojavljali tudi na različnih bazarjih in priložnostnih sejmih. V šolskem letu 2012/2013 bomo s pomočjo projektnega

sodelovanja pričeli izvajati program prostovoljstva med osnovnošolci ormoške osnovne šole, ki bodo prihajali krajšat čas starostnikom CSO Ormož in se s pomočjo Knjižnice F. K. Meška Ormož poučili o primernem izboru literature za branje

vseh generacij ter pravilnem načinu branja in pisnega sporazumevanja. Projekt nameravamo zaključiti junija 2013 z veliko osrednjo prireditvijo, izdajo brošure ter razstavo.

V Ormožu je že ustaljena praksa, da osnovne šole sodelujemo z domovi za starejše občane. Pred začetkom tega Comenius Regio projekta smo se srečevali le ob praznovanju rojstnih dni, otroci so s pesmijo in plesom popestrili praznično dopoldne stanovalcem. To se je dogajalo le enkrat ali dvakrat letno. Sedaj se med sabo povezujemo ustanove, ki se v taki sestavi drugače nikoli ne bi srečale za isto mizo, na primer knjižnica, varstveno delovni center, center starejših občanov in šola. Tako spoznavamo področja dela drugih ustanov, postajamo bolj tolerantni drug do drugega in cenimo delo drugih v lokalni skupnosti.

Tudi znotraj posameznih ustanov smo sodelavci, ki delamo na projektu, postali bolj tesno povezani – učimo se timskega dela, povezujemo generacije v želji pridobiti nova znanja, biti del lokalne

Ostale zgodbe, ki jih ustvarja medgeneracijsko sodelovanje

skupnosti, spodbujamo trajnostni razvoj lokalne skupnosti. Projektno delo nas še bolj motivira za naše primarno delo, učenci izboljšujejo svoje veščine branja, starostniki ohranjajo mentalno zdravje; pokažemo jim, da so še vedno pomemben del družbe, da lahko svoje bogato znanje prenesejo na mlade ter s tem ostajajo vitalni.

Navezujemo profesionalne stike, izmenjujemo izkušnje, znanja, učitelji izboljšujejo aktivne metode poučevanja in uvajajo nova orodja in modele v svoje pedagoško delo. Občinski organi pridobivajo nova znanja in izkušnje pri uporabi splošnih pristopov, kot so sodelovanje z več sektorji, dobro spoznavajo potek dela v posamezni instituciji in sodelovanje z drugimi državami.

Skozi projektne aktivnosti izboljšujemo kakovost življenja – dnevi druženja potekajo drugače, s tem izboljšamo počutje starostnikov, razbijemo

jim rutino, mladi pridobijo vseživljenjske izkušnje, ki jih naredijo bogatejše, povezujemo generacije.

Sodelovanje v projektu za naše ustanove pomeni tudi konkurenčnost v primerjavi z drugimi, nam sorodnimi ustanovami; v pestrosti programov, kakovosti našega dela in storitev ter timske sodelovanju. Takšno sodelovanje pomeni za naše sodelavce večjo motiviranost pri svojem delu, priljubljenost naših ustanov pri iskalcih novih zaposlitev, saj jim prek mobilnosti omogočamo spoznavanje novih znanj, izmenjavo mednarodnih izkušenj in navsezadnje spoznavanje drugih držav, njihovih kultur ter tradicij.

Stanovalci so integrirani v lokalno okolje. Vzpostavljamo vez med učenci in stanovalci. Če ne bi bilo projektne aktivnosti, učenci, sicer domačini, ki živijo v neposredni bližini CSO Ormož, sploh ne bi vstopili

v center starejših občanov in sodelovali s starostniki. S tem jih pripravljamo na starost, povezujemo generacije in spodbujamo medsebojno spoštovanje.

Tako učenci kot starostniki spoznavajo in sprejemajo drugačnost ter razvijajo socialne spretnosti. Ob tem spoznavajo poklice, s katerimi se sicer ne bi srečevali. S tem širimo možnosti izbire poklicev, ki med mlado generacijo niso najbolj priljubljeni (bolničar, negovalec starejših ljudi). Glede na lokalno razvitost so to poklici, ki zagotavljajo, da bodo mladi ostali v lokalni skupnosti in se ne bodo izseljevali.

Pri stanovalcih gojimo občutek, da so koristni, družbeno potrebni, s tem se izboljšata tudi njihovo zdravje in psihofizično počutje.

Najbolj bogati izmenjava življenjskih izkušenj, skozi katero ohranjamo kulturno dediščino in pomagamo drug drugemu, npr. pri usvajanju bralne značke. Učence spodbujamo, da iščejo načine, kako bogato znanje in spoznanja, ki jih pridobijo na skupnih srečanjih, ohraniti za naše potomce. Občutek, da lahko kljub starosti še prispevaš k bogatenju družbe oziroma kljub mladosti že prispevaš k razvoju svoje lokalne skupnosti, je neprecenljiv.

Celotno dogajanje projekta sprotno spremljamo tudi na spletni strani projekta <https://sites.google.com/site/regioilliteracy/>, kjer si lahko vsakdo nazorneje poglede naše aktivnosti.

Mojca Zorčič,
Občina Ormož

Aktivnosti andragoškega centra Slovenije v evropskem letu

Podatki o vključenosti odraslih v vseživljenjsko učenje kažejo, da na ravni EU kot tudi v Sloveniji pripadniki starostnega razreda 50–64 let daleč zaostajajo za mlajšimi, delovno aktivnimi prebivalci. To potrjujejo tudi prvi rezultati Ankete o izobraževanju odraslih 2011, po kateri se v tej starostni skupini izobražuje le 26 % odraslih, medtem ko je delež vključenih za mlajše starostne skupine prek 40 %. Kot razlog neizobraževanja starejši najpogosteje navajajo prav svoja leta in zdravstveno stanje. Če k povedanemu dodamo še demografska gibanja, potem smo na najboljši poti, da velik del prebivalstva postane neaktiven, odrinjen na rob družbenega dogajanja, njegovi pripadniki pa vse bolj osamljeni in nepovezani. A ni treba, da je tako. Nasprotno, številni primeri učno dejavnih in ustvarjalnih posameznikov nas utrjujejo v prepričanju, da je vredno vložiti strokovne napore in starejše pritegniti v izobraževanje ter izmenjavo njihovih izkušenj z drugimi. Na Andragoškem centru Slovenije se tega zavedamo, zato smo evropsko leto dejavnega staranja in medgeneracijske solidarnosti sprejeli kot dobrodošel izziv za naše razvojno, informativno-svetovalno in promocijsko delo. V nadaljevanju slednjemu namenjam nekaj besed.

Tema evropskega leta je že tradicionalno tudi ena od rdečih niti Tedna vseživljenjskega učenja – TVU, promocijskega projekta, s katerim že sedemnajst let opozarjamo na pomen učenja, ki človeka spremlja v vseh življenjskih obdobjih in vlogah. Tematika dejavnega staranja in solidarnosti med generacijami je bila še zlasti toplo sprejeta v mreži TVU, saj gre za eno od prednostnih področij izobraževanja odraslih, zato smo ji pozornost namenili tudi že v prejšnjih izvedbah TVU. Letošnji festival je soustvarjalo blizu 1.100 prirediteljev, ti so s skupnimi močmi izpeljali nad 7.500 izobraževalnih, informativno-svetovalnih, kulturnih, športnih in drugih dogodkov; več kot 16 % jih je bilo ubranih na temo evropskega leta 2012. Namenjeni so bili ozaveščanju prebivalstva o pomenu učenja, da bi starajoča se generacija dlje časa ostala delovno aktivna in predajala izkušnje, ostala družbeno aktivna in sodelovala z drugimi generacijami ter živela karseda zdravo in zadovoljno.

V okviru TVU smo oblikovali spletno stran, s katere je vzpostavljen dostop do koledarja teh dogodkov pa tudi do video portretov dobitnikov priznanj ACS, ki poosebljajo sporočila evropskega leta aktivnega staranja in medgeneracijske solidarnosti 2012. Njihove življenjske zgodbe, izbrane iz zakladnice zdaj že 183 primerov, so zares navdihujoče.

Omeniti je treba še promocijsko kampanjo Zgledi vlečejo in njen zadnji, deveti izdelek v seriji tematsko povezanih in nadgrajenih portretov. Gre za video publikacijo V tretjem gre rado – Učenje in ustvarjalnost v tretjem življenjskem obdobju. Nastala je v koprodukciji z RTV Slovenija, v njej pa so predstavljeni štirje vidiki dejavnega staranja: Kariera po petdesetem, Medgeneracijsko

sodelovanje, Učenje – pot aktivnega staranja ter Prostovoljstvo kot tretja kariera. Več informacij ter neposreden ogled te in drugih publikacij je na voljo na spletu http://tvu.acs.si/zgledi_vlecejo/.

Priložnost za promocijo evropskega leta 2012 so tudi Dnevi slovenskih svetovalnih središč, ki so potekali od 19. do 21. septembra 2012. Letošnje evropsko leto sovпада s 10-letnico 8 slovenskih svetovalnih središč, ki imajo svojo pomembno nalogo in vlogo pri odločanju za izobraževanje, načrtovanje izobraževanja in kariere za vse odrasle osebe.

mag. Zvonka Pangerc Pahernik,
Andragoški center Slovenije

Medgeneracijsko sodelovanje skozi oko osnovnošolca

V društvu Novita je najpomembnejši projekt v tem letu projekt z naslovom Medgeneracijsko sodelovanje skozi oko osnovnošolca, v katerega so bili vključeni otroci osnovnih šol (večina jih je prvič obiskala dom in se srečala s starejšimi, ki ži-

vijo tam) in stanovalci domov za starejše občane z glavnimi cilji širši javnosti s pomočjo nastalih filmov predstaviti, kaj prinaša medgeneracijsko sodelovanje vsem vključenim v ta proces, detabuizacija starosti ter koristno in varno preživljanje

časa. Krajši filmi, ki so jih posneli otroci, prikazujejo celoten proces medgeneracijskega sodelovanja med tema dvema generacijama, od načrtovanja sodelovanja med tema dvema generacijama, poučevanja o nasprotni generaciji, spoznavanja druge generacije, dam-daš, iskanje skupnih točk in možnosti dolgoročnega medsebojnega sodelovanja s prednostmi in slabostmi, ki jih lahko za vse vpletene prinaša, skupnega ustvarjanja, učenja in preživljanja prostega časa.

Projekt je potekal prek ustvarjalno-izobraževalnih delavnic in je nastal kot odgovor na zaznane problematiko izoliranosti in osamljenosti starostnikov. Vsaka tovrstna delavnica, ki jo izvedemo, potrjuje pozitivne vplive na sodelujoče. V prihodnje si želimo le-te še podrobneje predstaviti strokovnim delavcem, ki se srečujejo pri svojem delu z otroci in mladostniki ter starostniki.

S promocijo medgeneracijskega sodelovanja želimo ne samo udeležencem, temveč tudi širši javnosti približati pomembnosti poznavanja in razumevanja različnih življenjskih obdobjev z vsemi dobrimi in slabimi platmi. V vsakem življenjskem obdobju se srečujemo z različnimi izzivi, ki nas bogatijo. Čeprav se vsi staramo, na splošno o tem neradi govorimo. Projekt pa prikazuje, da je tudi v starosti marsikaj mogoče početi, le način je treba spremeniti. Vse življenje se moramo prilagajati svojim zmožnostim in sposobnostim. Če med seboj sodelujemo, lahko drug drugemu pomagamo in nadomestimo tisti manko (pri otrocih recimo izkušnje in znanje, pri starejših pa okretnost in moč). Ko bomo to sprejeli kot nekaj vsakdanjega, to ne bo več ovira, ampak prednost.

Evropsko leto aktivnega staranja in medgeneracijske solidarnosti je dobra priložnost, da lahko opozorimo na ovire in težave, s katerimi se srečuje starejša populacija, predvsem po upokojitvi.

Tadeja Krajnc
Novita, društvo za medgeneracijsko sodelovanje

Nekaj končnih izdelkov projekta Medgeneracijsko sodelovanje skozi oko osnovnošolca

Ustvarjalne medgeneracijske delavnice

Comenius Individualna mobilnost učencev - več kot projekt

Za projekt Comenius Individualna mobilnost učencev smo se odločili iz več razlogov. Dijaki vedno pogosteje in intenzivneje izražajo potrebo po stikih z vrstniki iz tujine, ob tem pa smo že imeli dobro utečene odnose s šolo s Sicilije, s katero smo že sodelovali v dvostranskem projektu. Osnovni cilj projekta je bil dijakom ponuditi možnost izkusiti življenje in šolanje v drugi državi za daljše časovno obdobje.

Ob zastavljenih ciljih projekta je le-ta presegel vsa pričakovanja. Ne samo, da so dijaki lahko izkusili utrip življenja in dela na tuji šoli, tudi njihove družine so se zelo tesno povezale, kar dokazuje dejstvo, da se tudi po končanih izmenjavah medsebojno obiskujejo in ostajajo v tesnih stikih. Ves čas trajanja projekta, še posebno v času bivanja naših dijakov na Siciliji, smo skrbeli, da so bili njihovi sošolci in prijatelji na šoli seznanjeni z njihovimi aktivnostmi. Na spletni strani šole je

bil objavljen dnevnik dijakov z njihovimi fotografijami. Projekt je sodelujočim dijakom zagotovo dal veliko – imeli so enkratno priložnost spoznati šolski sistem tuje države, vrstnike, njihovo kulturo, navade ... in vse to v tujem jeziku. Še več, pridobili so enkratno življenjsko izkušnjo, ki jo bodo lahko plemenitili in nadgrajevali tudi v bodoče.

Zaključek projekta nas ne bo ustavil pri tem, da ne bi s šolo s Sicilije sodelovali tudi v prihodnosti – če ne na formalni, pa vsaj na neformalni ravni.

Izjava udeleženke: »Lahko rečem le hvala, da ste mi omogočili NEPOZABNO priložnost. To je bila najlepša in najbolj poučna stvar v mojem življenju. Resnično sem hvaležna za to in upam, da se projekt nikoli ne konča ...«

mag. Marjan Kampuš,
Srednja šola Slovenska Bistrica

Slovenski dijaki z njihovimi gostitelji na Siciliji

Grundtvig projekt prostovoljnega dela starejših: Volunteering, Say Yes!

Zavod za Novodobno Izobraževanje (ZNI) je ne-profitna, nevladna, prostovoljska organizacija, ki se ukvarja z aktiviranjem človeških potencialov in vzpostavitvijo iskrenega sodelovanja med ljudmi, organizacijami in družbo kot celoto. Naša prizadevanja so usmerjena v spoznavanje osnovnih principov življenja, ki zagotavljajo dobro počutje, notranje zadovoljstvo in tudi najboljše rezultate na področju dela. Na teh temeljih smo v okviru programa Vseživljenjsko učenje in podprograma Grundtvig – Prostovoljno delo starejših razvili tudi projekt Volunteering, Say Yes!

Osnovni motiv projekta je bil spodbuditi k aktivnemu družbenemu delovanju v EU tudi zrelo generacijo in s tem preseči predsodke, povezane s staranjem. Medgeneracijska izmenjava izkušenj, sodelovanje in solidarnost so samodejni rezultat izvajanja tega projekta. Projekt je zrasel iz zavedanja, da sta vključevanje in enakovredno sodelovanje starejših v družbi tudi nujna pogoja za blažitev težav, s katerimi se srečuje današnja civilizacija (ekonomskih, zdravstvenih, moralno-etičnih ...).

Projekt je v sodelovanju s partnersko organizacijo Gessellschaft für Europabildung e.V. (GEB) iz Berlina omogočil izmenjavo šestih nemških in šestih slovenskih prostovoljcev, starejši od petdeset let, ki so bili pripravljene deliti svoje izkušnje, znanje, modrost in vrednote z otroki, mladostniki ali starejšimi v drugem kulturnem okolju. Prostovoljno delo so šest tednov opravljali v različnih nevladnih organizacijah, šolah in domu za starejše; slovenski prostovoljci v Berlinu, nemški prostovoljci pa v Mariboru.

Posebnost vseh naših programov je inovativna oblika priprave pred odhodom v tujino, v katero so bili vključeni tudi starejši prostovoljci. Njihova priprava je potekala v sklopu rednih aktivnosti Zavoda sočasno s pripravo kandidatov naših drugih programov, kar je omogočilo povezovanje in sodelovanje ljudi različnih starosti, ki so prihajali iz različnih kulturnih in profesionalnih okolij.

Pokazalo se je, da so se kandidati zaradi dobre priprave hitreje in lažje vključevali v novo okolje, postali so bolj neodvisni, bolj motivirani za usva-

»V Berlinu sem se od različnih ljudi naučila veliko novega, sama pa sem postala notranje bogatejša zaradi tovrstnih izkušenj, ki mi bodo ostale v nepozabnem spominu.«

Smiljana Legardič

janje novih znanj in veščin, navezali so nove stike in izboljšali kakovost življenja ter s tem doprinesli k medkulturnemu sodelovanju med posamezniki, organizacijami in družbo nasploh.

Projekt je ustvaril tudi pogoje za dolgoročno partnersko sodelovanje na področju prostovoljnega dela, mobilnosti in izmenjave dobrih praks, ki jih uspešno implementiramo tudi v naše druge projekte.

V Sloveniji spodbujanju aktivne participacije starostnikov še vedno namenjamo premalo pozornosti. To posledično vpliva na večjo izoliranost in osamljenost starostnikov, slabša njihovo psihofizično zdravje in večja njihova odvisnost od pomoči drugih. Tovrstni projekti so zato nujno potrebni, saj prispevajo k večji celovitosti družbe ter odpravljajo predsodke in strahove, povezane s staranjem.

Sonja Markič,

Zavod za novodobno izobraževanje

»Generacijska razlika nikakor ni bila ovira, prej nasprotno. In navdihujoče. To je bil zame popolnoma drug svet ...« (Nada Gruden)

Mednarodni seminar Učni izidi

Biotehniški izobraževalni center Ljubljana, 17. april 2012

Seminar, ki je nastal v okviru projekta slovenske skupine bolonjskih ekspertov, je bil izveden v sodelovanju s številnimi domačimi in tujimi strokovnjaki, predstavniki vseh ključnih akterjev na področju višjega in visokega šolstva. Tematika, ki je zelo aktualna v slovenskem visokošolskem prostoru, je odprla vrata krepitvi sodelovanja med izobraževalnimi institucijami, študenti in delodajalci. Podrobnejše informacije o dogodku, govornicah in tematiki so na voljo na spletni strani skupine bolonjskih ekspertov (<http://www.cmepius.si/visoko-solstvo/be/ucni-izidi.aspx>).

Teden mlade Evrope

7.–10. maj 2012, Trg Leona Štuklja Maribor

7. maja se je ob 11. uri na Trgu Leona Štuklja pričel Teden mlade Evrope, v sklopu tega tedna pa se je kot osrednji dogodek pričela kampanja Mladi in mobilnost, ki jo promovira Evropska unija, njen cilj pa je izboljšati izobraževanje in zaposljivost mladih ljudi. Teden mlade Evrope je ponudil možnosti spoznavanja različnih primerov dobrih praks in informiranja mladih o možnostih, ki jih EU ponuja za njihov razvoj na različnih področjih. Mladi so dobili informacije o orodjih in programih za izboljšanje svojih veščin, znanj in možnosti (za)poslovanja ter spoznavali projekte in sodelujoče v okviru evropskih programov Vseživljenjsko učenje in Mladi v akciji, sodelovali v razpravah in delili svoje izkušnje s študijem, opravljanjem prakse in delom v tujini.

Teden sta otvorili dvojčici Prusnik z glasbeno točko in nagovorom kot ambasadorici programa Mladi in mobilnost. Temu so sledili pozdravni nagovori častnih gostov. To so bili g. Šenk z Ministrstva za izobraževanje, znanost, kulturo in šport, g. Karel Bartak iz Evropske komisije, ga. Nataša Goršek Mencin (Evropska komisija, predstavništvo v Sloveniji) ter dr. Alenka Flander, direktorica CMPIUS-a. Goste pa sta pozdravili tudi dr. Suzana Žilič Fišer, direktorica Evropske prestolnice kulture 2012, ter dr. Magdalena Alenka Šverc iz Zavoda Antona Martina Slomška.

V okviru programa smo obeležili tudi 25. obletnico evropskega programa Erasmus in ob tej priložnosti podelili nagrade za najboljšo Erasmus zgodbo, fotografijo in videoposnetek, s katerimi so študentje dokumentirali

svoja doživetja Erasmus obdobja v tujini. Te nagrade sta podelila direktorica CMPIUS-a mag. Alenka Flander ter rektor Univerze v Mariboru dr. Danijel Rebolj. Nagrajenci pa so bili: Tanja Brunh za najboljšo Erasmus zgodbo; Mitja Mlakar za najboljšo Erasmus fotografijo ter Anja Vilotič za najboljši Erasmus video posnetek. Na dan, ki je bil namenjen predvsem študentski populaciji, je bilo možno poklepetati tudi z ambasadorjema programa Erasmus, to sta dr. Vesna Rijavec z Univerze v Mariboru in g. Jure Kumljanc z Univerze na Primorskem.

Tekom tedna so imeli obiskovalci možnosti videti:

- predstavitev projektov v okviru evropskega programa Vseživljenjsko učenje (predstavitev izkušenj šol in udeležencev na področju mednarodnega sodelovanja);
- predstavitev informacijskih mrež in kontaktnih točk Evropske komisije v Sloveniji (informiranje o bivanju, zaposlovanju, izobraževanju in poslovanju v Evropski uniji);
- predstavitev projektov v okviru evropskega programa Mladi v akciji (spodbujanje aktivnega evropskega državljanstva, solidarnosti in strpnosti med mladimi);
- Evropska vas (spoznavanje držav EU).

eTwinning kontaktni seminar

24.–26. maj 2012, Strunjan

Konec meseca maja je v Strunjanu potekal eTwinning kontaktni seminar z naslovom »SEA – space for cooperation and integration«.

Na seminarju smo gostili 40 učiteljev in učiteljic s Hrvaške, Italije, Malte, Portugalske, Slovenije in Španije, ki poučujejo geografijo in biologijo dijakov srednjih šol.

Dogodek je bila priložnost za snovanje novih eTwinning projektov in spoznavanje projektnih partnerjev.

Poletna šola META Humanistika 2012

2.–13. julij 2012, Koper

Fakulteta za humanistične študije Univerze na Primorskem je tudi letos organizirala mednarodno poletno šolo META Humanistika – Mediteranska poletna šola Teoretske in Aplikativne humanistike. Poletna šola je potekala v Kopru od 2. do 13. julija 2012.

Letošnje poletne šole META Humanistika 2012 z naslovom »Identitete Sredozemlja: Regionalno in (med)narodno v Sredozemlju« so se poleg udeležencev prek programa Vseživljenjsko učenje IP Erasmus udeležili še 4-je udeleženci prek programa CEEPUS kot Freemoverji.

Namen poletne šole META humanistika 2012 Identitete Sredozemlja: Regionalno in (med)narodno v Sredozemlju je bil analitično in sintetično prikazati podobnosti in razlike sedanjega Sredozemlja, opozoriti na specifične lastnosti različnih sredozemskih prostorov, kultur, jezikov, spominov, identitet, estetik in etik in pokazati na njihovo skupnost in univerzalnost. Udeleženci so tudi letos lahko izbirali med tremi različnimi tematskimi sklopi; sociološko-antropološko usmerjenim modulom Disemi-Nacije v Sredozemlju, zgodovinsko obarvanim sklopom Risanje sredozemskih regij, narodov in kozmopolitizma: preteklost, sedanjost in prihodnost ter literarnozgodovinskim modulom Ubesedovanje regij, narodov in globalizacije v Sredozemlju: novi izzivi nacionalnih literatur.

Na interdisciplinarni poletni šoli so predavali priznani predavatelji z različnih evropskih univerz pa tudi domači strokovnjaki:

dr. Karolina Prykowska-Michalak, Daria Kubiak, dr. Alexandra Rozalska (Univerza v Lodzu, Poljska), dr. Carina Paul-Horn, dr. Sabine Stadler, Andreas Hudelist (Univerza v Celovcu, Avstrija), dr. Luminita Gatejel (Univerza v Regensburgu, Nemčija), dr. Emilio Cocco (Univerza v Teramu, Italija), dr. Katia Pizzi (Univerza v Londonu, Anglija), dr. Marijose Olaziregi, dr. Maria Lourdes Otaegi Imaz (Univerza Baskovske dežele, Španija), dr. Florin Oprescu, dr. Andreea Lazea, dr. Cristina Cherevesan (Zahodna univerza iz Temišvara, Romunija), dr. Borut Klabjan, dr. Karmen Medica, dr. Marcello Potocco, dr. Dragica Čeč (Univerza na Primorskem), pa tudi dr. Mojca Pajnik ter Idris Fadul.

Ob osrednjem vsebinskem delu je fakulteta poskrbela za pester spremljevalni program s kulturno-družabnimi dogodki, kot so literarni večer z Bertom Pribcem in Stanislavo Chrobáková Repar, filmski popoldan »Eyes and Ears of God« (Tomo Križnar), sodelovanje s tečajji slovenskega jezika HALO pri delavnici »Stand-up Comedy« in glasbeni delavnici, vodenim ogledom Kopra ter ekskurzijama v Sečoveljske soline in Trst.

Tudi letos lahko potrdimo, da je poletna šola uspela združiti različne profile udeležencev in predavateljev iz različnih držav ter premostiti meje (med)narodnih razlik.

Barbara Preglej,
vodja poletne šole

Letna konferenca ACA – internacionalizacija, odličnost, socialna dimenzija in financiranje v visokem šolstvu

Helsinki, 11.–12. junij 2012

ACA – društvo akademskega sodelovanja je letošnjo konferenco posvetilo vsem perečim temam v visokem šolstvu.

Vse štiri tematike, s katerimi se sooča visoko šolstvo, so bile na konferenci dobro predstavljene, argumenti podani iz različnih vidikov, razvila se je diskusija v kar nekaj točkah, dogodek je dal vpogled v ameriški sistem, delno v avstralski, evropski vidik je odražal razlike v celini med vzhodom in zahodom. Osvetljeni so bili številni izzivi, ki jih prinaša trenutna situacija – spremembe v strukturi študentov, financiranje, izzivi dostopnosti študija; vse skupaj pa spremlja skrb za kakovost, za t. i. odličnost, katerega neposredno povezan del je tudi internacionalizacija.

Informacije o govorcih in samem društvu so na voljo tudi na spletni strani <http://www.aca-secretariat.be/index.php?id=559>.

1. ESPT Poletna šola farmakogenomike in teranostike

20.–26. avgust 2012, Ljubljana

Evropsko združenje za farmakogenomiko in teranostiko ESPT (European Society for Pharmacogenomics and Therapeutics) je v sodelovanju s 5 organizacijami organiziralo 1. poletno šolo farmakogenomike in teranostike, ki je potekala od 20. do 26. avgusta 2012 v Ljubljani. Šole se je udeležilo 52 udeležencev in 24 predavateljev iz 21 različnih držav iz vsega sveta. Med njimi je bilo kar 15 udeležencev iz CEEPUS mreže CIII-HR-0611. Za vse udeležence je kotizacija poleg predavanj in registracijskega materiala zajemala kosilo vsak dan in popoldanski prigrizek s pijačo, pogostitev od sprejema, svečano večerjo in po želji 6 nočitev v dvoposteljni sobi v študentskem domu v Rožni dolini.

Program poletne šole je vključeval 26 predavanj s posebnim poudarkom na interaktivnih predstavitev in vodenih razpravah neposredno po predavanjih. Predavanja so bila razdeljena na 3 module: Modul 1: Osnove klinične farmakologije, Modul 2: Osnove genetike in molekularne diagnostike in Modul 3, ki je zajemal uporabo farmakogenetskih testov (PGx) v klinični praksi. Poleg tega je šola vključevala še štiri delavnice s specifičnimi

Slovenska skupina ECVET ekspertov 2012–2013

12. septembra 2012, Šolski center Velenje

temami, kot so Humani levkocitni antigeni (HLA): histokompatibilnost/imunogenetika, povezave z boleznijo in farmakogenetika, Sekvenator ne opravlja le sekveniranja, Intuitivna biostatistika in Kompleksna genetika glikozilacije. Udeleženci so imeli možnost izbrati tudi dve t. i. »Meet the professor sessions«, kjer so imeli možnost pogovora in razrešitve konkretnih problemov pri njihovem delu s predavatelji poletne šole.

Posebno pozornost smo organizatorji posvetili družabnemu delu in povezovanju med študenti. Tako je bil prvi dan organiziran t. i. »Speed dating«, ki je odstranil še zadnje pregrade in močno pripomogel k povezovanju udeležencev. Zelo prijeten je bil sprejem pri županu, ko nas je nagovoril sam g. Zoran Jankovič, ob tem pa smo udeleženci imeli priložnost za obisk razstav in ogled mestne hiše. Prava »zvezda« šole pa je bil interaktivni ogled mesta Ljubljane. Štiri študentke laboratorijske biomedicine so pripravile izredno simpatičen »Lov za zakladom«, skozi katerega so udeleženci-tekmovalci spoznali našo prestolnico na poseben in zagotovo nepozaben način. Zaključna večerja je bila za vse udeležence organizirana v očarljivem okolju ljubljanskega gradu. Večina udeležencev je že tekom šole zelo pohvalila tako strokovni program kot tudi organizacijo šole. Na koncu pa so izpolnili tudi ankete z vprašanji o izvedbi šole, ki bodo pomagala pri organizaciji naslednjih šol.

Poletna šola farmakogenetike in teranostike je bila na Univerzi v Ljubljani akreditirana tudi s 5 ECTS točkami. Do njih so bili upravičeni tisti udeleženci, ki so na koncu pristopili in opravili pisni izpit.

Prepričani smo, da je šola uspela. Udeleženci so odhajali domov zadovoljni z novimi znanji farmakogenomike in teranostike pa tudi novimi prijateljstvi in zagotovo s prijetnimi spomini na Ljubljano.

prof. dr. Janja Marc, mag. farm., spec. med. biokem.

Evropski kreditni sistem v poklicnem in strokovnem izobraževanju (ECVET) je nov evropski instrument za spodbujanje medsebojnega zaupanja in mobilnosti v poklicnem in strokovnem izobraževanju in usposabljanju. Razvile so ga države članice v sodelovanju z Evropsko komisijo; Evropski parlament in Evropski svet pa sta ga potrdila.

Namen ECVET-a je omogočiti priznavanje dosežkov, ki jih je dijak pridobil v času mednarodne mobilnosti, in sicer z ustvarjanjem skupnega jezika in zaupanja med izvajalci programov poklicnega izobraževanja in usposabljanja v Evropi. ECVET bo podpiral priznavanje učnih dosežkov, ki jih je posameznik pridobil na izmenjavi znotraj države ali med državami, brez podaljševanja izobraževanja ali učne poti posameznika.

Mednarodna mobilnost postaja vedno bolj pomembna, tako z vidika posameznika kot z vidika evropskih izobraževalnih sistemov. Praktična mobilnost dijakov in vajencev prispeva k pridobivanju ustreznih strokovnih, poklicnih in osebnostnih kompetenc. Kot taka je že sestavni del izobraževalnega procesa in prinaša koristi dijaku in tudi delodajalcem, pa tudi drugim vključenim v proces mobilnosti. Mobilnost krepi socialno partnerstvo ter sodelovanje šol s podjetji. Pri izvajanju mobilnosti je ključna kakovost doseganja učnih izidov oz. priznavanje učnih obveznosti udeležencev mobilnosti. Na slovenskih šolah priznavajo mobilnost na različne načine, večinoma pa je umeščena v odprti kurikulum ali v okvir praktičnega usposabljanja z delom. Za priznavanje mobilnosti kot sestavnega dela trenutno ni na

razpolago posebnega orodja, tako da se bo v prihodnje posebna pozornost posvetila povezovanju izobraževanja in mobilnosti, spodbujala se bo daljša mobilnost z osredotočenostjo na učne izide in vključevanjem učiteljev stroke.

Tudi v Sloveniji se je marca 2012 oblikovala nacionalna skupina ECVET ekspertov, ki je vključena v evropsko mrežo ECVET ekspertov. Naloga nacionalne skupine je posredovanje in promocija sistema ECVET šolam in drugim socialnim partnerjem pri mednarodni mobilnosti. Oblikovala se bo tudi nacionalna referenčna točka z vsemi informacijami o ECVET sistemu. Predvidene dejavnosti slovenske skupine ECVET ekspertov do konca leta 2013 obsegajo številne promocijske aktivnosti in dogodke.

12. septembra je tako na Šolskem centru potekala mednarodna delavnica, namenjena implementaciji ECVET-a v projektih mednarodne mobilnosti. Povabljeni koordinatorji projektov Leonardo da Vinci – mobilnost so na delavnici iz prve roke spoznali finske in slovenske izkušnje uporabe sistema v praksi.

Na spletni strani ekspertne skupine (<http://www.cmepius.si/ecvet.aspx>) so poleg gradiv z delavnice na voljo tudi priročniki za uporabo kreditnega sistema za mednarodno mobilnost in vseživljenjsko učenje.

Miran Papež, član slovenske ECVET ekspertne skupine in mednarodni koordinator projektov LDV mobilnost, Šolski center Velenje

Evropsko jezikovno priznanje 2012

26. september 2012, Klub Cankarjevega doma Ljubljana

Center RS za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja (CMEPIUS) in Predstavništvo Evropske komisije v Sloveniji sta v sodelovanju s tujimi kulturnimi inštituti v Sloveniji tudi letos obeležila evropski dan jezikov.

V klubu Cankarjevega doma je 26. 9. 2012 potekala že deseta slavnostna podelitev Evropskega jezikovnega priznanja ter jezikovna kavarna z naravnimi govorniki francoskega, španskega, nemškega in italijanskega jezika.

Evropski jezikovni priznanji sta v letu 2012 prejela projekta:

Tiny Signers, ki ga koordinirajo na Zavodu za gluhe in naglušne Ljubljana. Koordinatorica projekta je ga. Živa Ribičič.

»Glavni namen dvoletnega evropskega projekta, ki je sofinanciran s strani programa Vseživljenjsko učenje, podprograma Comenius, je ustvariti možnost za komuniciranje med gluhih, naglušnih in slišječimi otroki v zelo zgodnjem otroštvu, njihovimi starši in vzgojitelji ter tako premostiti razkorak, ki obstaja na tem področju v večini evropskih držav.«

»Online Slowenisch lernen: Grammatik, Wörterbuch, Übungen«, ki ga izvajajo na Univerzi v Ljubljani, Filozofski fakulteti (Oddelek za slovenistiko/Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik). Koordinatorici projekta sta ga. Monika Pemič ter dr. Mojca Nidorfer Šiškovič.

»S projektom spletnega tečaja slovenščine, ki je bil prvotno zasnovan kot podpora rednemu pouku slovenščine na Univerzi v Hamburgu, so si koordinatori projekta zadali nalogo, da z uporabo sodobnih tehnologij približajo slovenski jezik in kulturo čim večjemu krogu nemško govorečih učencev, mladostnikov in odraslih.«

Priznanje sta nagrajencem podelili ga. Mojca Škrinjar, državna sekretarka na MIZKŠ, ter ga. Nataša Goršek Mencin, vodja Predstavništva Evropske komisije v Sloveniji.

Konferenca Večjezičnost v Evropi

26.–28. 9. 2012 Limassol, Ciper

Mednarodna konferenca Večjezičnost v Evropi, ki je potekala v okviru predsedovanja EU na Cipru, obeležuje deset let dogovora Evropskega sveta, da bi državljani Evropske unije morali poleg maternega jezika govoriti še najmanj dva tuja jezika. Vsebina konference se je vrtela okrog pomembnosti večjezičnosti v luči ciljev EU 2020, z namenom omogočiti več priložnosti, boljšo prehodnost med državami in večjo zaposljivost mladih Evropejcev.

V okviru dogodka je potekal tudi izbor najboljših projektov zadnjih desetih let na področju podeljevanja Evropskih jezikovnih priznanj iz vseh 31 sodelujočih držav. Nagrajenih je bilo pet projektov, ki predvsem naslavlajo učenje velikega števila jezikov, naslavlajo čim več uporabnikov ali spodbujajo zaposljivost mladih.

Vsi nominirani projekti, po eden iz vsake države, so svoje delo predstavili na stojnicah v preddverju konference.

Slovenijo je na konferenci zastopala Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije (ZDGNS) s projektom Didaktični pripomoček za poučevanje slovenskega znakovnega jezika in mednarodne kretnje, ki je od nagrade leta 2009 še poglobil in razširil svoje aktivnosti, kar dokazuje tudi uvrstitev v ožji izbor Razpisa pobude EJP za leto 2012.

Več o pobudi si lahko preberete na spletnih straneh EK (European Commission/Languages/News).

We mean bussines

10. oktober 2012, Gospodarska zbornica Ljubljana

We mean bussines je evropska pobuda, katere namen je promocija in spodbujanje mednarodnega usposabljanja ter povečanje zavedanja o pomenu mednarodne mobilnosti za podjetja in posameznike. Na dogodku, ki se ga je na Gospodarski zbornici Slovenije 10. oktobra udeležilo nekaj manj kot 70 ljudi, smo slišali izkušnje podjetij in posameznikov, ki so bili vključeni v mednarodno mobilnost v okviru programa Erasmus ali Leonardo da Vinci, kot udeleženci, pošiljatelji ali prejemniki udeležencev.

Zaključna konferenca Erasmus Mundus projekta BRIDGE

Malta, 18. 10. 2012

Na Malti je v času od 18. do 19. oktobra 2012 potekala zaključna konferenca Erasmus Mundus projekta z naslovom Najboljši instrumenti priznavanja za dialog med globalnimi eksperti (Best Recognition Instruments for the Dialogue between Global Experts).

Namen projekta je tesnejša povezanost Erasmus Mundus nacionalnih struktur in ENIC-NARIC centrov, ki je v pripravi in izvedbi skupnih študijskih programov še kako pomembna. Da bi ugotovili dejansko stanje, je nastal v okviru projekta vprašalnik, izvedeni so bili obiski Erasmus Mundus skupnih študijskih programov in ENIC-NARIC centrov. Na podlagi ugotovitev stanja in težav, s katerimi se srečujejo, bo projekt ob koncu naredil praktičen priročnik dobrih praks v procesu priznavanja, ki bo korak za korakom vodil partnerje v pripravi in izvedbi skupnega študijskega programa.

Podrobnejše informacije o projektu in njegovih produktih so na voljo na spletni strani projekta: <http://erasmusmundus.it/descrizione/activities.aspx>.

Usposabljanje za pripravo prijav Erasmus Mundus in Tempus

City hotel, 7. december 2012

Kot Erasmus Mundus nacionalna struktura in Tempus kontaktna točka CMEPIUS slovenske visokošolske institucije še zadnjič vabi na seminar in usposabljanje za pripravo prijav obeh evropskih programov na razpisa 2013. Vabimo vas k udeležbi delavnic s slovenskimi in tujimi eksperti in primeri dobrih praks, ki bodo z udeleženci delili svoje izkušnje in predloge za pripravo kar se da kakovostnih prijav. Delavnica za program Erasmus Mundus bo omejena izključno na Akcijo 2 – partnerstva za mobilnost z neevropskimi državami.

Dobimo se 7. decembra 2012 v City Hotelu Ljubljana. Z registracijo pričnemo ob 9:30, usposabljanje pa ob 10:00. Udeležence prosimo, da se na dogodek prijavijo. Natančen program s prijavo bo objavljen konec oktobra na spletni strani CMEPIUS-a.

Razpis za program Tempus bo objavljen konec oktobra, za Erasmus Mundus pa v prvi polovici novembra 2012. Tokrat bosta za oddajo prijav odprti le Akcija 2 – partnerstva za mobilnost in Akcija 3 – projekti promocije evropskega visokošolskega prostora.

Identifikacija ovir pri vključevanju mladih z manj priložnostmi v programe mednarodne mobilnosti

Mestni muzej Ljubljana, 20. november 2012

Nacionalna agencija CMEPIUS bo v sodelovanju z MOVITOM ter Zavodom za razvoj mobilnosti mladih organizirala okroglo mizo z naslovom Identifikacija ovir pri vključevanju mladih z manj priložnostmi v programe mednarodne mobilnosti. Na okrogli mizi se bodo predstavili koordinatorji projektov, ki so se soočali z ovirami in jih reševali, da so lahko tudi mladim z manj priložnostmi oziroma socialno ogroženim omogočili mobilnost v tujino. Na okrogli mizi jih bo moderatorka Urška Slapšak vodila do cilja, da se ugotovijo ovire in pristopi za prebroditev teh ovir in prikažejo primeri dobrih praks. Okrogla miza bo potekala 20. 11. 2012 od 13.45 do 14.15, v Mestnem muzeju Ljubljana, v okviru seminarja za mentorje natečaja EVROPA V ŠOLI 2012/2013, ki ga organizira Zveza prijateljev mladine Slovenije.

Podelitev priznanj jabolka kakovosti

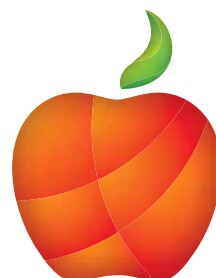
Ljubljana, 18. december 2012

Najboljši projekti, ki jim je nagrada namenjena, odražajo glavne prioritete programa VŽU, izstopajo s svojo vsebino, mednarodnim sodelovanjem in vključevanjem različnih partnerjev ter dosegajo pomembne rezultate za posameznike, organizacijo ter širšo okolico. Kot taki predstavljajo primere dobrih praks, ki jih želimo predstaviti čim širšemu krogu ljudi.

V letošnjem letu bomo podelili priznanja projektom v kategorijah:

- Leonardo da Vinci projekti mobilnosti:
  - osebe na trgu dela,
  - osebe v osnovnem poklicnem izobraževanju,
  - strokovni delavci v poklicnem izobraževanju in usposabljanju;
- Erasmus (Individualna mobilnost);
- Individualna mobilnost (v podprogramih Comenius, Grundtvig, Študijski obiski).

Na podelitev z manjšo pogostitvijo toplo vabljeni.

Informativni dnevi

Slovenija, november 2012

Informativni dnevi programa Vseživljenjsko učenje za razpis 2013

Center RS za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja (CMEPIUS) vse zainteresirane vabi, da se udeležijo enega izmed informativnih dni, ki bodo potekali širom Slovenije:

- **Novo mesto, 15. november, na RIC Novo mesto s pričetkom ob 14. uri;**
- **Slovenj Gradec, 21. november, na zavodu za šolstvo s pričetkom ob 14. uri;**
- **Zagorje ob Savi, 26. november, na Regionalnem razvojnem centru Zasavje s pričetkom ob 14. uri;**
- **Murska Sobota, 29. november, na Ljudski univerzi MS.**

Informativni dnevi so namenjeni organizacijam, ki si želijo mednarodnega sodelovanja s področja izobraževanja in usposabljanja. Izvedeli boste, kaj je glavni namen, cilj in kakšni so pogoji sodelovanja v programu Vseživljenjsko učenje.

Več o samem programu Vseživljenjsko učenje in prijavah na informativne dneve si lahko preberete na naših spletnih straneh (www.cmepius.si / Dogodki/Informativni dnevi in delavnice).

RAZPIS PROGRAMA VSEŽIVLJENJSKO UČENJE 2013

Center RS za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja (CMEPIUS) vabi k sodelovanju v decentraliziranih aktivnostih programa Vseživljenjsko učenje.

Program VŽU zajema vse vrste in ravni izobraževanja in usposabljanja. Aktivnosti lahko potekajo v vseh državah članicah Evropske unije, državah EGP/EFTA (Islandija, Lihtenštajn, Norveška in Švica) ter državah kandidatkah (Hrvaška, Turčija).

Razpis sestavljajo:

- Sklep o ustanovitvi programa Vseživljenjsko učenje
- Poziv k sodelovanju
- Strateške prednostne naloge
- Nacionalna pravila za prijavitelje
- Vodnik za prijavitelje
- Prijavna dokumentacija

Razpisna dokumentacija je dosegljiva na naših spletnih straneh:
[www.cmepius.si/Razpisi/Razpis VŽU 2013](http://www.cmepius.si/Razpisi/Razpis%20VŽU%202013).

V mesecu novembru bomo organizirali večje število informativnih dni, ki bodo potekali širom Slovenije. Na informativnem dnevu boste prejeli več informacij o razpisu, programu, dokumentaciji.

Datume najdete na

[www.cmepius.si/Dogodki/Info dnevi in delavnice/Informativni dnevi](http://www.cmepius.si/Dogodki/Info%20dnevi%20in%20delavnice/Informativni%20dnevi).

CMEPIUS

Center RS za mobilnost
in evropske programe
izobraževanja in
usposabljanja

Program
Vseživljenjsko
učenje

Ob železnici 30a
1000 Ljubljana, Slovenija
Tel.: +386 1 620 94 50
Fax: +386 1 620 94 51
E-mail: info@cmepius.si
www.cmepius.si

Prijavni roki za razpis VŽU 2013

COMENIUS

Individualna mobilnost učencev	3. 12. 2012
Nadaljnja izobraževanja in usposabljanja (IST)*	16. 1. 2013 30. 4. 2013 17. 9. 2013
Asistenti (posamezniki in šole gostiteljice)	31. 1. 2013
Šolska partnerstva	21. 2. 2013
Regio partnerstva	21. 2. 2013
Pripravljalni obiski	Odprt rok, najmanj 20 delovnih dni pred začetkom mobilnosti.

ERASMUS

Intenzivni jezikovni tečaji Erasmus (EILC)	1. 2. 2013
Intenzivni programi (IP)	8. 3. 2013
Mobilnost študentov in osebja	8. 3. 2013
Pripravljalni obiski	Odprt rok, najmanj 20 delovnih dni pred začetkom mobilnosti.

LEONARDO DA VINCI

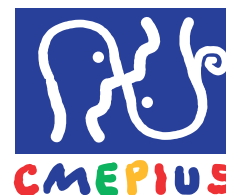
Mobilnost	1. 2. 2013
Partnerstva	21. 2. 2013
Prenos inovacij	31. 1. 2013
Pripravljalni obiski	Odprt rok, najmanj 20 delovnih dni pred začetkom mobilnosti.

GRUNDTVIG

Nadaljnja izobraževanja in usposabljanja (IST)*	16. 1. 2013 30. 4. 2013 17. 9. 2013
Obiski in izmenjave za osebe v izobraževanju odraslih*	16. 1. 2013 30. 4. 2013 17. 9. 2013
Delavnice	21. 2. 2013
Učna partnerstva	21. 2. 2013
Asistenti (posamezniki)	28. 3. 2013
Projekti prostovoljnega dela starejših	28. 3. 2013
Pripravljalni obiski	Odprt rok, najmanj 20 delovnih dni pred začetkom mobilnosti.

PREČNI PROGRAM

Študijski obiski*	28. 3. 2013, 15. 10. 2013
-------------------	---------------------------

Center RS za mobilnost
in evropske programe
izobraževanja in
usposabljanja

Ob železnici 30a
1000 Ljubljana, Slovenija
Tel.: +386 1 620 94 50
Fax: +386 1 620 94 51
E-mail: info@cmeplus.si
www.cmeplus.si

* Opomba: prijavni rok je vezan na upravičeno obdobje, v katerem se mobilnost izvede.